

PINTAPÖLYNÄYTE JA TILOJEN KÄYTTÖTURVALLISUUS, ASBESTI

Pintapölynäytettä, josta usein käytetään nimeä pyyhintänäyte, ei tule käyttää tilojen käytön turvallisuuden arvioimiseen. Tilojen käytön turvallisuuden arviointi voidaan suorittaa vain yhdellä tavalla: ilmanäytteenotolla noudattaen SAP ry:n ilmanäytteenotto-ohjetta.

Työturvallisuussäädöksissä määritellään asbestille suurin sallittu altistumismäärä hengitysilman suhteen. Altistumisen riskiä mitataan ja arvioidaan aina ilmanäytteen analyysituloksella.

Työturvallisuussäädöksiä ei sovelleta asukkaisiin tai tilojen muihin käyttäjiin, jotka eivät ole tiloissa työsuhteeseen verrattavan sopimussuhteen perusteella. Asukkaan kannalta asumisterveysasetus määrittelee samaa asiaa. Tällä ei käytännössä ole merkitystä, koska säädökset ovat asbestin suhteen identtiset. Asumisterveysasetuksessakin säädetään tilojen turvallisuuden arviointiin käytettävän ilmanäytettä, ei pyyhintänäytettä.

Pyyhintänäytteellä on vain yksi hyväksytty käyttötarkoitus, ja se on mahdollisen pölyvahingon laajuuden selvittäminen. Tämä tarkoittaa sitä, että suurin osa pyyhintänäytteiden ottamisesta on turhaa ja rahan haaskaamista. Vaikka pyyhintänäytteestä analysoidaisiin asbestikuituja, ei se vielä tarkoita tilan ”likaisuutta” tai asbestille altistumista tiloissa oleskellessa. Asbestikuitujen löytyminen pyyhintänäytteestä tarkoittaa toimenpiderajan ylittymistä, jonka perusteella tulee tilata AHA- tai RTA-asiantuntija ottamaan edustava aggressiivinen ilmanäyte. Mikäli ilmanäytteen tulos on $< 0,01$ asbestikuitua/cm³, katsotaan tilan olevan turvallinen käytettäväksi, vaikka pyyhintänäytteestä olisi analysoitu asbestia.

Pyyhintänäytteenottoakin vaatii erityisosaamista. Näytteenotossa edustavuus ja yksittäisen näytteen oletettu merkitys pölyn leviämisen kannalta määrittelevät näytteiden määrän ja sijainnit. Tärkeitä tekijöitä ovat ilmanvaihdon ja muiden ilmapvirtausten aiheuttaman ilman liikkuminen ja epäillyn pölylähteen selvittäminen. Näillä pohjatiedoilla asiantuntija osaa laatia edustavan näytteenottosuunnitelman, jonka perusteella pölyn leviäminen on todennettavissa luotettavasti.

Kaikki asbestin altistumisolosuhteiden mittaaminen ja arviointi tulisi aina suorittaa pätevän henkilön toimesta ja käyttäen akkreditoitua laboratoriota näytteiden analysoinnissa. Työsuojeluviranomaisen ja SAP ry:n kanta on, että pätevyyden voi osoittaa AHA- tai RTA-asiantuntijakoulutuksella.

Turussa 20.09.2022

Kai Salmi
SAP ry hallituksen puheenjohtaja
AHA-asiantuntija C-9778-33-13